

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

P4577

[Total No. of Pages : 6

[4908]-103
M.A. (Part - I) (Semester - I)
PSYCHOLOGY
EP - 104 : Statistical Methods
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) All questions carry equal marks.*
- 3) Use of statistical tables and simple calculators is allowed.*

Q1) Answer in 500 words (any one):

[20]

- a) What do you mean by measures of central tendency? Explain the measures of central tendency and its uses.
- b) Given below is a data of three groups from an experiment on motivation. Apply an appropriate technique and find out whether the three groups significantly differ.

X	Y	Z
10	14	08
15	08	11
12	15	13
13	10	09
10	11	07
12	16	04
08	12	05
06	18	07
07	09	06
07	07	10

P.T.O.

Q2) Answer in 500 words (any one):

[20]

- a) In a final examination 90 students earned the following scores on test X and test Y. Compute 'r' with the scatter Diagram from the following data.

→ X Scores ←

Class Interval	18-20	21-23	24-26	27-29	30-32	33-34	fy
55-59			1	4	1	3	9
50-54			4	3	4		11
45-49	2	3		2		2	9
40-44	1	4	2	1			8
35-39		2					2
30-34	1						1
fx	4	9	7	10	5	5	N=40

← X Scores →

- b) What is non-parametric statistics? Describe and Justify the use of Sign test and the Wilcoxon Signed Rank Test.

Q3) Answer any two in 250 words each:

[20]

- a) Apply the suitable statistics on the following data and interpret the results.

	Agreed	Disagreed
Graduate Mothers	38	12
Non-Graduate Mothers	84	66

- b) Explain the difference between correlation and regression? What are the uses of regression?
- c) What is Standard Error of mean (SEM)? Explain the SEM with an appropriate example.
- d) Differentiate percentile and percentile rank with example.

Q4) Write short notes on any four in 100 words each.

[20]

- a) The concept of probability
- b) Applications of 't' test
- c) The concept of standard Error
- d) The concept and meaning of correlation
- e) Multiple correlation
- f) Sign test

Total No. of Questions : 4]

P4577

[4908]-103

M.A. (Part - I) (Semester - I)

PSYCHOLOGY

EP - 104 : Statistical Methods

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा.

[20]

- अ) 'मध्यवर्ती प्रवृत्ती मापे' चा अर्थ सांगा. मध्यवर्ती प्रवृत्ती मापने विशद करून त्यांचे उपयोग सांगा.
ब) प्रेरणेवरील एका प्रयोगाच्या तीन गटातील प्रदत्त खालीलप्रमाणे दिला आहे. उचित तंत्राचा वापर करून हे तीन गट लक्षणीयरित्या भिन्नता दर्शवितात का ते शोधा.

एक्स	वाय	झेड
10	14	08
15	08	11
12	15	13
13	10	09
10	11	07
12	16	04
08	12	05
06	18	07
07	09	06
07	07	10

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा.

[20]

अ) वार्षिक परिक्षेमध्ये चाचणी 'एक्स' आणि चाचणी 'वाय' मध्ये 90 विद्यार्थ्यांनी खालील प्रमाणे प्राप्तांक मिळविले आहेत. खालील प्रदत्तापासून विस्तरण आलेखाच्या साहाय्याने सहसंबंधाचे 4 गणन करा.

→ एक्स प्राप्तांक ←

वर्ग अंतराल	18-20	21-23	24-26	27-29	30-32	33-34	fy
55-59			1	4	1	3	9
50-54			4	3	4		11
45-49	2	3		2		2	9
40-44	1	4	2	1			8
35-39		2					2
30-34	1						1
fx	4	9	7	10	5	5	N=40

ब) अप्राचलक सांख्यिकी म्हणजे काय? 'चिन्ह कसोटी' आणि विल्कोक्सॉन चिन्ह क्रम कसोटी यांचे वर्णन करून त्यांच्या उपयोगाचे समर्थन करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही 'दोन' प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा.

[20]

अ) खालील सामग्रीवर योग्य त्या सांख्यिकीचा उपयोग करून निष्पत्तिचे अर्थविवरण करा.

	सहमत	असहमत
पदवी माता	38	12
अ - पदवी माता	84	66

ब) सहसंबंध आणि समाश्रयण यातील फरक स्पष्ट करा. समाश्रयणाचे उपयोग काय आहेत?

क) प्रमाण दोष मध्यमान म्हणजे काय? प्रमाण दोष मध्यमान (एस्.ई.एम्.) उचित उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

ड) शततमक आणि शततमक क्रम यातील भेद उदाहरणासहित सांगा.

प्रश्न 4) कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्द).

[20]

- अ) संभाव्यता संकल्पना
- ब) 'टी' चाचणीचे उपयोग
- क) प्रमाण दोष संकल्पना
- ड) सहसंबंधाची संकल्पना आणि अर्थ
- इ) बहुविध सहसंबंध
- फ) चिन्ह कसोटी

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P3134

[4908] - 301

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY

EP - 301 : Personality (Compulsory)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : [20]

- a) Explain the classical psychoanalysis theory of personality given by sigmund Freud.
- b) Describe person-situation interaction, idiographic and homothetic approaches to personality.

Q2) Answer any one in 500 words : [20]

- a) Critically evaluate the humanistic and existential approaches to personality.
- b) Describe G. Allport's and Raymond Cattell's trail approach to personality.

Q3) Answer any two in 250 words each : [20]

- a) Define personality and describe the nature of personality.
- b) Write the issues of cross - cultural research in personality.
- c) Describe the psychosocial stages given by erikson.
- d) Discuss Julian Rotter's expectancy model of personality.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four in 100 words each :

[20]

- a) Constructive alternativism.
- b) Sigmund Freud.
- c) Carl Rogers.
- d) Rollo May's meaning of anxiety.
- e) Surface trails versus source trails.
- f) Functional autonomy.

Total No. of Questions : 4]

P3134

[4908] - 301

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY

EP - 301 : Personality (Compulsory)

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) सिगमंड फ्राईड यांचा व्यक्तिमत्वविषयक मनोविश्लेषण सिध्दांत स्पष्ट करा.
ब) व्यक्तिमत्वाचे 'व्यक्ति परिस्थिती आंतरक्रिया' तसेच व्यक्तिसापेक्ष व नियमसापेक्ष दृष्टिकोनांचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) व्यक्तिमत्व विषयक मानवतावादी व अस्तित्वादी दृष्टीकोनांचे टीकात्मक परिक्षण करा.
ब) गॉडर्न ऑलपोर्ट व रेमण्ड कॅटेल यांच्या व्यक्तिमत्वाच्या गुण तत्व सिध्दांताचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही दोन प्रश्नांचे प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) व्यक्तिमत्वाचे व्याख्या द्या व स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) व्यक्तिमत्वाच्या आंतर सांस्कृतीक संशोधनाच्या मुद्यांविषयी माहिती द्या.
क) एरिक्सन यांच्या व्यक्तिमत्व विकासाच्या मनोसामाजीक पायऱ्यांचे वर्णन करा.
ड) ज्यूलीयना रॉटर यांच्या व्यक्तिमत्व विषयक अपेक्षितता प्रारूपांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) सुरचित पर्यायवाद (कंस्ट्रूक्टीव्ह अल्टरनेटिव्हिजम)
- ब) सिगमंड फ्राईड
- क) कार्ल रॉजर्स
- ड) रोलो मे यांचा चिंतेचा अर्थ
- इ) दर्शनी गुणविशेष विरूध्द मुळ गुण विशेष
- फ) कार्यात्मक स्वायत्तता

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3135

[Total No. of Pages : 4

[4908] - 302

M.A. (Part - II) (Semester - III)

PSYCHOLOGY (Optional) (Clinical Psychology) (Group - A)

EP - 310 : Psychopathology - I

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : **[20]**

- a) Discuss psychoanalytical paradigm of psychopathology.
- b) Discuss the various types and causes of dissociative disorders.

Q2) Answer any one in 500 words : **[20]**

- a) What is schizophrenia? Discuss various symptoms and types of schizophrenia.
- b) What is mood disorder? Describe the types of mood disorder and state the symptoms of depression.

Q3) Answer any two of the following in about 250 words each : **[20]**

- a) Describe the diathesis - stress model of psychopathology.
- b) Explain the types and symptoms of Generalized Anxiety Disorder.
- c) Describe various types of delusions involved in delusional disorder.
- d) What is suicide and parasuicide? Explain types and causes of suicide.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four of the following in about 100 words each : **[20]**

- a) Brief history of DSM System.
- b) Five Axis of DSM System.
- c) Type 'A' personality and cardiovascular disorder.
- d) Brief psychosis.
- e) Nightmare and Night Terror.
- f) Hypochondriasis.

Total No. of Questions : 4]

P3135

[4908] - 302

M.A. (Part - II) (Semester - III)

PSYCHOLOGY (Optional) (Clinical Psychology) (Group - A)

EP - 310 : Psychopathology - I

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) मनोविकृतीच्या मनोविश्लेषणात्मक प्रारूपाची चर्चा करा.
ब) वियोजित विकृतीच्या विविध प्रकार आणि कारणांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) छिन्नमनस्कता म्हणजे काय? छिन्नमनस्कतेच्या विविध लक्षणे व प्रकारांची चर्चा करा.
ब) भावस्थिती विकृती म्हणजे काय? भावस्थिती विकृतीच्या प्रकारांचे वर्णन करा व नैराश्याची लक्षणे सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) मनोविकृतीच्या रोगप्रवणता - ताण प्रारूपाचे वर्णन करा.
ब) सामान्य चिंता विकृतीची लक्षणे विशद करा.
क) संभ्रांती विकृतीत अंतर्भूत विविध प्रकारच्या संभ्रांतींचे वर्णन करा.
ड) आत्महत्या आणि पराआत्महत्या म्हणजे काय? आत्महत्येचे प्रकार आणि कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर सुमारे 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) डी. एस्. एम्. प्रणालीचा संक्षिप्त इतिहास
- ब) डी. एस्. एम्. प्रणालीतील पाच अक्ष
- क) 'अ' प्रकारचे व्यक्तिमत्व आणि हृदयविकार
- ड) अल्पकालिक मनोविक्षिप्ती.
- इ) भीतीदायक स्वप्ने आणि भयानक स्वप्ने
- फ) स्वकाय दुश्चिंता विकृती.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3136

[Total No. of Pages : 4

[4908] - 303

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY (Optional) (Clinical Psychology)

**EP - 311 : Psychodiagnostics and Community Mental Health
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : [20]

- a) Discuss the cognitive paradigm of mental illnesses.
- b) What are neuropsychological tests? Explain Rorchach's Ink Blot Test.

Q2) Answer any one in 500 words : [20]

- a) Discuss the role of clinical psychologists for cancer and HIV affected patients.
- b) What is clinical report? State the format of report and what type of care to be taken for interpreting the clinical report?

Q3) Answer any two of the following in about 250 words : [20]

- a) Explain the relation of anxiety and ego in psychopathology as per psychoanalytical perspective.
- b) State the role of Children Apperception Test (CAT) for diagnosing clinical problems of children.
- c) Describe the various intelligence tests used for diagnosing intellectually challenged children.
- d) Discuss the psychological factors involved in cancer.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four of the following in about 100 words each : **[20]**

- a) Chromosomal anomalies, genes defect and psychopathology.
- b) Clinical Interview (SCID).
- c) Bender Gestalt Test.
- d) Gessell's Developmental Scale.
- e) MMPI.
- f) Breast Cancer Examination Techniques.

Total No. of Questions : 4]

P3136

[4908] - 303

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY (Optional) (Clinical Psychology)

EP - 311 : Psychodiagnostics and Community Mental Health

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) मानसिक आरोग्याच्या बोधात्मक दृष्टिकोनाची चर्चा करा.
ब) चेतामानसशास्त्रीय चाचणी म्हणजे काय? रोर्शाच्या शाईच्या डागाची चाचणी विशद करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) कर्करोग आणि एच्. आय. व्ही ग्रस्त रूग्णांसाठी चिकित्सा मानसशास्त्रज्ञांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
ब) चिकित्सा अहवाल म्हणजे काय? अहवालाचा नमुना सांगा. चिकित्सा अहवालाचे अर्थबोधन करण्यासाठी कोणत्या बाबींची गरज आहे?
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [20]
अ) मनोविश्लेषणात्मक दृष्टिकोनातील चिंता आणि अहम् चा मनोविकृतीशी असलेला संबंध स्पष्ट करा.
ब) मानसिक समस्याग्रस्त मुलांच्या निदानासाठी बालक अवबोधन चाचणीची भूमिका सांगा.
क) बौद्धिक आव्हानग्रस्त मुलांच्या बौद्धिक निदानासाठी वापरल्या जाणाऱ्या बौद्धिक चाचण्यांचे वर्णन करा.
ड) कर्करोगाशी संबंधित मानसशास्त्रीय घटकांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर सुमारे 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) रंगसूत्रदोष, रंगमणीदोष आणि मनोविकृती.
- ब) चिकित्सा मुलाखत (एस्. सी. आय. डी. पध्दत)
- क) बेंडर गेस्टाल्ट चाचणी.
- ड) गेसेलची वैकासिक सारणी.
- इ) मिनेसोटा बहुविध व्यक्तिमत्व प्रश्नावली (एम्. एम्. पी. आय.)
- फ) स्तन कर्करोग परीक्षण तंत्रे.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P3137

[4908] - 304

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY

Group - B : Industrial Pshychology

EP - 320 : Personnel Psychology

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : [20]

- a) Describe the potential challenges and opportunities presented by the changing nature of work. Elaborate on the contribution of Personnel Psychology to the above context.
- b) Bring out the differences between recruitment planning and selection. What are the different methods of recruitment.

Q2) Answer any one in 500 words : [20]

- a) Explain the nature of performance appraisal system and describe different reasons why it may not be accurate?
- b) While doing job analysis what are the choices that one has to confront? Also, explain the uses of Job analysis.

Q3) Answer any two in 250 words each: [20]

- a) Briefly describe why an organization is not a closed system.
- b) What kind of unique information about performance can we get from' immediate supervisor, peers, self and subordinates in performance appraisal?
- c) What is the purpose of assessment center? Explain leaderless group discussion and situational judgement tests in detail.
- d) Compare position analysis questionnaire and direct observation as techniques of data collection.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four in 100 words each :

[20]

- a) Critical incident technique.
- b) Utility theory.
- c) Method of Ranking as a technique of job evaluation.
- d) Advantages of internal source of recruitment.
- e) Use of psychometric tests in managerial selection.
- f) Designing a structured situational interview.

Total No. of Questions : 4]

P3137

[4908] - 304
M.A. (Semester - III)
PSYCHOLOGY
Group - B : Industrial Pshychology
EP - 320 : Personnel Psychology
(2008 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) उजवीकडील अंक एकूण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

-
- प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) कामाच्या बदलत्या स्वरूपामुळे संभवणाऱ्या आव्हानांचे संधीचे वर्णन करा. या संदर्भात कर्मचारी मानसशास्त्राचे योगदान स्पष्ट करा.
ब) भरती नियोजन आणि निवड यातील फरक स्पष्ट करा. भरतीचे प्रकार लिहा.
- प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) निर्वर्तन - निर्धारण संरचनेचे स्वरूप स्पष्ट करा. आणि ते बिनचुक का असू शकत नाही त्याची कारणे स्पष्ट करा.
ब) कार्य - विश्लेषण करताना एखाद्याला कोणत्या निवडपर्यायांना सामोरे जावे लागते? कार्य विश्लेषणाचे उपयोग स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) संघटना ही एक बंदिस्त संरचना का नाही ते संक्षिप्तपणे लिहा.
ब) पर्यवेक्षक, सहकारी स्वतः आणि कनिष्ठ कर्मचारी यांच्याकडून निर्वर्तना विषयीची कोणती वैशिष्ट्यपूर्ण माहिती मिळवता येते?
क) परिक्षण केंद्राचा हेतू काय? नेतृत्वहीन समूह चर्चा आणि परिस्थितीक निर्णयन चाचणी याविषयी सविस्तरपणे लिहा.
ड) प्रदन्त संकलनाची तंत्रे म्हणून स्थान विश्लेषण प्रश्नावली आणि प्रत्यक्ष निरीक्षण यांची तुलना करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी साधारण 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) मौलीक घटना तंत्र.
- ब) उपयोगिता सिध्दांत.
- क) कार्यमूल्यमापनाचे एक तंत्र म्हणून गुणवत्ता क्रमवारी पध्दती.
- ड) भरतीच्या अंतर्गत उगमस्थानांचे फायदे.
- इ) व्यवस्थापकीय निवडीत मनोमितीय चाचणींचा उपयोग.
- फ) सुरचित परिस्थितीक मुलाखतीची आखणी.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3138

[Total No. of Pages : 4

[4908] - 305

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY

Group (B) :- Industrial Psychology

EP - 321 : Organisational Behaviour

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words each : **[20]**

- a) What is leadership? Critically evaluate Vroom's Normative Decision Theory of leadership?
- b) What is organizational culture? How can an organisational culture be created and maintained? What factors can influence the organisational culture to change?

Q2) Answer any one in 500 words each : **[20]**

- a) Define conflict. Discuss the different levels of conflict in detail.
- b) Explain the role of motivation in organisations. Illustrate how an organisation can use goal-setting to motivate employees.

Q3) Answer any two in 250 words each : **[20]**

- a) Compare and contrast Maslow's, Alderfer's and Herzberg's theory of motivation.
- b) Elaborate the concept of self leadership and super - leadership. How do they differ from servant leadership?
- c) Explain the forces affecting organisational behaviour.
- d) Elaborate the different forms of electronic communication

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four in 100 words each :

[20]

- a) Autocratic model of OB
- b) VIE model
- c) Empowerment
- d) Consequences of work stress
- e) Grapevine communication
- f) Hofstede's dimensions of culture

Total No. of Questions : 4]

P3138

[4908] - 305

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY

Group (B) :- Industrial Psychology

EP - 321 : Organisational Behaviour

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 - 3) उजवीकडील अंक एकूण गुण दर्शवितात.
 - 4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नांचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) नेतृत्व म्हणजे काय? व्हूम (Vroom) यांच्या मानकात्मक निर्णय सिध्दांताचे सटीक मूल्यमापन करा.
- ब) संघटना संस्कृती म्हणजे काय? एखाद्या संघटना संस्कृतीची निर्मिती आणि जपणूक कशी करता येते? संघटना संस्कृतीत बदल आणण्यासाठी कोणते घटक परिणामकारक ठरतात?

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नांचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) संघर्षाची व्याख्या लिहा. संघर्षाच्या भिन्न पातळ्यांची तपशीलवार चर्चा करा.
- ब) प्रेरणेची संघटनेतील भूमिका स्पष्ट करा. कर्मचार्यांना प्रेरित करण्यासाठी संघटना ध्येय - निश्चिती चा कसा उपयोग करू शकते हे सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही दोन प्रश्नांचे प्रत्येकी साधारण 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) मॅस्लो, अँल्डरफर आणि हर्जबर्ग यांच्या प्रेरणा – सिध्दांतांची तुलना करा व त्यांमधील फरक विशद करा.
- ब) स्व-नेतृत्व व वरिष्ठकृत – नेतृत्वाच्या संकल्पना सविस्तरपणे लिहा सेवाकारी नेतृत्वापासून त्या भिन्न कशा ठरतात ?
- क) संघटना वर्तनावच्या प्रभावकारी घटकांचे स्पष्टीकरण करा.
- ड) इलेक्ट्रॉनिक संप्रेषणाची विविध रूपे सविस्तरपणे लिहा.

प्रश्न 4) कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी साधारण 100 शब्दांत टीपा लिहा. [20]

- अ) OB चे हुकुमशाही प्रारूप
- ब) VIE प्रारूप
- क) सक्षमीकरण
- ड) कार्य – ताणाचे परिणाम
- इ) ग्रेपवाइन संप्रेषण
- फ) हॉफ्स्टेड (Hofstede) ने सुचविलेल्या संस्कृतीच्या मिती

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3139

[Total No. of Pages : 4

[4908] - 306

M.A.(Semester - III)

COUNSELLING PSYCHOLOGY (Group - C)

EP - 330 : Counselling Process (Optional)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words each : **[20]**

- a) Define Counselling and explain the goals of counselling.
- b) Discuss in detail the core conditions of counselling.

Q2) Answer any one in 500 words each : **[20]**

- a) Critically evaluate the design and implication of action plans.
- b) Describe questionnaire and interview as techniques for human assessment.

Q3) Answer any two in 250 words each : **[20]**

- a) Explain the stages in counselling and also explain the non linearly in it.
- b) As a counsellor how you will encourage your client to dis close?
- c) Explain in brief the ethical principles in counselling.
- d) Explain the guidelines for human assessment.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four in 100 words each :

[20]

- a) Initial disclosure.
- b) Diagnostic tests.
- c) Limitations of questionnaire.
- d) Terminal stage in counselling.
- e) Importance of standardised tests in counselling.
- f) Genuineness.

Total No. of Questions : 4]

P3139

[4908] - 306

M.A. (Semester - III)

COUNSELLING PSYCHOLOGY (Group - C)

EP - 330 : Counselling Process (Optional)

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) समूपदेशनाची व्याख्या सांगून समूपदेशनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
ब) समूपदेशनातील मूलभूत अटींची सविस्तर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) कृती आराखड्याची आखणी व वापर यावर चर्चा करा.
ब) मानवी मुल्य निर्धारणाची तंत्रे म्हणून मुलाखत व प्रश्नावलींचे वर्णन करा.
- प्रश्न 3) कोणत्याही दोन प्रश्नांची 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. [20]
अ) समूपदेशनातील पायऱ्या सांगून त्यातील अरेषीयता स्पष्ट करा.
ब) लाभार्थींल बोळते करण्यासाठी समूपदेशक म्हणून तूम्ही कसे प्रोत्साहित कराल ?
क) समूपदेशनातील नैतिक तत्वांचे महत्व थोडक्यात स्पष्ट करा.
ड) मानवी मूल्यनिर्धारणाची मार्गदर्शक तत्वे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) (इनिशिल डिस्क्लोझर) प्रारंभीचे प्रकटीकरण.
- ब) निदानात्मक चाचणी.
- क) प्रश्नावली पध्दतीच्या मर्यादा.
- ड) समूपदेशनातील अंतिम अवस्था.
- इ) समूपदेशनात प्रमाणीत चाचण्यांचे महत्व.
- फ) खरेपणा/अस्सलपणा (जेन्युइननेस)

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3140

[Total No. of Pages : 4

[4908] - 307

M.A. (Semester - III)

COUNSELLING PSYCHOLOGY (Group - (c))
EP - 331 : Counselling Skills and Approaches (Optional)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : [20]

- a) Explain creating communication and feelings in counselling with suitable examples.
- b) Explain the monitoring skills in counselling.

Q2) Answer any one in 500 words : [20]

- a) Describe in detail the Rational Emotive Behavioural Therapy.
- b) Discuss Psychoanalytical technique used in counselling.

Q3) Answer any two in 250 words each : [20]

- a) Explain various counselling skills required as a helper.
- b) Describe in brief challenging skills in counselling.
- c) How will you use cognitive behavioural therapy in counselling.
- d) Explain in brief 'active listening'.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four in 100 words each :

[20]

- a) Ego states
- b) Feedback Skills
- c) Multimodel Therapy
- d) Self - control technique
- e) Referral skills
- f) Logo therapy

Total No. of Questions : 4]

P3140

[4908] - 307

M.A. (Semester - III)

COUNSELLING PSYCHOLOGY (Group - (c))
EP - 331 : Counselling Skills and Approaches (Optional)
(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहाणे.

-
- प्रश्न 1) कोणतेही एक उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) समूपदेशनातील संप्रेषण व भावनानिर्मीतीचे सुयोग्य उदाहरणासह स्पष्टीकरण द्या.
ब) समूपदेशनातील उपदेश कौशल्याचे (Monitoring skills) वर्णन करा.
- प्रश्न 2) कोणतेही एक उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) तर्कसंगत भावनिक उपचार (REBT) वर सविस्तर चर्चा करा.
ब) समूपदेशनातील मनोविश्लेषणवादी उपचार तंत्रावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) कोणतेही दोन उत्तरे 250 शब्दांत लिहा. [20]
अ) मदतकर्ता म्हणून समूपदेशकाची कौशल्ये स्पष्ट करा.
ब) समूपदेशकाची आव्हान कौशल्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.
क) समूपदेशनात बोधनिक वर्तनोपचार तंत्राचा वापर कसा कराल.
ड) 'सक्रिय ऐकणे' (Active listening) थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) अहंमच्या पातळ्या.
- ब) पुनर्भरण कौशल्ये.
- क) मल्टीमोडाल थेरापी. (बहूप्रारूप उपचार पध्दती)
- ड) स्व-नियंत्रण तंत्रे.
- इ) संदर्भ कौशल्ये.
- फ) लोगो उपचार पध्दती.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3141

[Total No. of Pages : 4

[4908] - 401

M.A. (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

EP - 401 : Motivation and Emotion

(2008 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : [20]

- a) Define anger. Explain the causes of anger and discuss the state and trait model of anger and its effects on health.
- b) Define motivation and explain the various components of motivation and emotion

Q2) Answer any one in 500 words : [20]

- a) Describe the neural and peripheral mechanism of sex and sleep
- b) Discuss the role of endocrine system as physiological base of motivation and emotion

Q3) Answer any two in 250 words each : [20]

- a) Discuss the concept of depression and its relation to health
- b) Describe the cerebral lateralization of cognition and emotion
- c) Discuss the function and role of immune system in stress
- d) Discuss in brief any two theories of emotion

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four in 100 words each :

[20]

- a) Broaden and Build Theory
- b) Social Attachment
- c) Hypothalamus
- d) Ethological Approach to study of motivation and emotion
- e) Spinal cord
- f) Emotional Intelligence

Total No. of Questions : 4]

P3141

[4908] - 401

M.A. (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

EP - 401 : Motivation and Emotion

(2008 Pattern) (Compulsory Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) रागाची व्याख्या द्या. रागाची कारणे स्पष्ट करा आणि राग विषयक अवस्था व गुण प्रारूपावर चर्चा करून त्याचे स्वस्थ्यावर होणारे परिणाम स्पष्ट करा.
ब) प्रेरणेची व्याख्या द्या आणि प्रेरणा व भावनेचे विविध घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) लैंगिक क्रिया व झोप यांचे चेतिय व सीमावर्तीय यंत्रणांचे वर्णन करा.
ब) प्रेरणा व भावतेचे शारीरिक अधिष्ठान म्हणून ग्रंथीसंस्थेच्या भूमीकेवर चर्चा करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) अवसाद या संकल्पनेची चर्चा करून त्याचा स्वास्थांशी असणारा संबंध यावर चर्चा करा.
ब) बोधन व भावना यांच्या प्रमस्तिष्किय विभागीकरणाचे वर्णन करा.
क) रोग प्रतिकार यंत्रणेचे ताणामयील कार्य व भूमिका यावर चर्चा करा.
ड) भावनाविषयक कोणत्याही दोन सिध्दांतांवर थोडक्यात चर्चा करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) ब्रॉडेन अँड बिल्ड सिध्दांत
- ब) सामाजीक आसक्ति / संलग्नता
- क) अधश्चेताक्षेपक
- ड) प्रेरणा व भावनाविषयक अभ्यासाचा आचार विज्ञानवादी दृष्टिकोन
- इ) मज्जा रज्जू
- फ) भावनिक बुद्धिमत्ता

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3142

[Total No. of Pages : 4

[4908] - 402

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

(Group - A) Clinical Psychology (Optional)

EP - 410 : Psychopathology - II

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : **[20]**

- a) What is dementia? Discuss the diseases which cause the dementia. Suggest the treatment for dementia.
- b) What is personality disorder? Describe the odd and eccentric category of personality disorder.

Q2) Answer any one in 500 words : **[20]**

- a) What is paraphilias? Discuss the various types of paraphilias.
- b) What is impulse control disorder? Name the various types of impulse control. Describe Kleptomania disorder.

Q3) Answer any two of the following in about 250 words : **[20]**

- a) What is learning disability? Suggest the appropriate treatment for learning disability.
- b) What is alcoholic disorder? Discuss the stages, types and treatment to alcoholic disorder
- c) Describe the types of epilepsy. Explain the treatment for epilepsy
- d) Describe the trichotillomania disorder.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four of the following in about 100 words each :[20]

- a) Hyper Activity Disorder.
- b) Autism.
- c) Narcissistic Personality Disorder.
- d) Narcotic Drug.
- e) Gender Identity Disorder.
- f) The Pathological Gambling.

Total No. of Questions : 4]

P3142

[4908] - 402

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

(Group - A) Clinical Psychology (Optional)

EP - 410 : Psychopathology - II

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहाणे.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) अवमनस्कता म्हणजे काय? अवमनस्कता निर्मितीस जबाबदार शारीरिक व्याधींची चर्चा करा. अवमनस्कता विकृती साठीच्या उपचार पध्दती सुचवा.
ब) व्यक्तिमत्व विकृती म्हणजे काय? 'विचित्र व विलक्षण' गटातील व्यक्तिमत्व विकृतींची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) असामान्य लैंगिक आकर्षण विकृती (पॅरॉफिलिया) म्हणजे काय? पॅरॉफिलियाच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.
ब) उर्मी नियंत्रण विकृती म्हणजे काय? उर्मीनियंत्रण विकृतींच्या विविध प्रकारांची नावे सांगा. चौर्य उन्माद विकृतीचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) अध्ययन अक्षमता म्हणजे काय? अध्ययन अक्षमतेसाठी योग्य उपचार पद्धती सुचवा.
ब) मद्यासक्ती विकृती म्हणजे काय? मद्यासक्ती विकृतीतील अवस्था, प्रकार व उपचार पध्दतींची चर्चा करा.
क) अपस्मार विकृतीच्या प्रकारांचे वर्णन करा. अपस्मार विकृतीच्या रूग्णांसाठी वापरल्या जाणाऱ्या उपचार पद्धतींची चर्चा करा.
ड) केशोच्छेदी उन्माद विकृतीचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चार वर सुमारे 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) अतिक्रियाशीलता विकृती
- ब) स्वमग्नता विकृती
- क) स्वरति (नार्सिसिस्टिक) व्यक्तिमत्व विकृती
- ड) 'नार्कोटिक' अमली पदार्थ
- इ) लैंगिक तादात्म्य विकृती
- फ) विकृत जुगारी

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3143

[Total No. of Pages : 4

[4908] - 403

M.A. (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

Optional - Clinical Psychology Specialization

EP - 411 : Psychotherapies (Gr - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : **[20]**

- a) Discuss in detail sigmund Freud's Psychoanalytical therapy with its procedures and basic concepts. Critically evaluate it.

OR

- b) What is assertiveness? Discuss the various techniques used in assertiveness training.

Q2) Answer any one in 500 words : **[20]**

- a) Discuss in detail Roger's Client Centered therapy.

OR

- b) Describe Lazarus' Multimodal therapy.

Q3) Answer any two in 250 words each : **[20]**

- a) Describe the basic therapeutic skills.
- b) Explain the three stages involved in systematic Desensitization Therapy.
- c) Explain Aaron Beck's cognitive model for depression.
- d) Describe the Viparsana and Yoga meditation techniques.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four in 100 words each :

[20]

- a) Concept of Life Positions in Transactional Analysis
- b) Thought stopping technique
- c) Principles of sufism.
- d) Play therapy for mentally challenged children
- e) Ego-state analysis
- f) Basic Principles of Existential Therapy.

Total No. of Questions : 4]

P3143

[4908] - 403

M.A. (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

Optional - Clinical Psychology Specialization

EP - 411 : Psychotherapies (Gr - A)

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहाणे.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सुमारे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) सिग्मंड फ्रॉइड यांच्या मनोविश्लेषण उपचार पध्दतीतील प्रक्रिया आणि मुलभूत संकल्पनांची सविस्तर चर्चा करा. उपचार पध्दतीचे टीकात्मक परिक्षण करा.
ब) 'स्पष्टवक्तेपणा' म्हणजे काय? स्पष्टवक्तेपणाच्या प्रशिक्षणात वापरण्यात येणाऱ्या विविध तंत्रांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सुमारे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) रॉजर्स यांच्या रूग्ण केंद्रीत उपचार पद्धतींची सविस्तर चर्चा करा.
ब) लाझरस यांच्या बहुप्रारूपी उपचार पद्धतीचे वर्णन करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 250 शब्दांत लिहा. [20]
अ) मुलभूत मानसोपचार कौशल्यांचे वर्णन करा.
ब) पध्दतशीर आवेदनशीलता उपचार पद्धतीत अतंर्भूत तीन अवस्था स्पष्ट करा.
क) अरॉन बेक यांचे नैराश्य विषयक बोधात्मक प्रारूप स्पष्ट करा.
ड) विपश्यना व योग धारणा या तंत्रांचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्या चार वर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) मानवी विनिमय सिद्धांतातील जीवन स्थिती संकल्पना
- ब) विचार - खंडन तंत्र
- क) सूफिझमची तत्वे
- ड) मतिमंद मुलांसाठी खेळ तंत्र उपचार पद्धती
- इ) अस्तित्ववादी उपचार पद्धतीची मुलभूत तत्वे

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3144

[Total No. of Pages : 4

[4908] - 404

M.A. (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

Industrial Psychology (Group - B)

EP - 420 : Human Resource Management

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : [20]

- a) What is talent ? Explain the methods of buying building and borrowing talent.
- b) Define training. What are the techniques used to evaluate training programmes.

Q2) Answer any one in 500 words : [20]

- a) Define knowledge management. Elaborate the knowledge management architecture.
- b) What is Human Resource Development? Describe the role and functions of a HR manager with example.

Q3) Answer any two in 250 words each : [20]

- a) Discuss the causes of Job satisfaction.
- b) What are the knowledge management deficits?
- c) Explain the concept of equal employment opportunities in the Indian context.
- d) Describe the process of assessing training needs.

P.T.O.

Q4) Answer any four in 100 words each :

[20]

- a) Career planning
- b) In-basket training
- c) HRD for corporate excellence
- d) Need for knowledge management
- e) Employee engagement
- f) Job Descriptive index

Total No. of Questions : 4]

P3144

[4908] - 404

M.A. (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

Industrial Psychology (Group - B)

EP - 420 : Human Resource Management

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) नैपुण्य म्हणजे काय? नैपुण्य खरेदी, उधारी आणि उभारणी करण्याच्या पध्दती स्पष्ट करा.
ब) प्रशिक्षणाची व्याख्या लिहा. प्रशिक्षण कार्य क्रमांचे मूल्यमापन करण्याची तंत्रे कोणती?

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) ज्ञान - व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा. ज्ञान - व्यवस्थापन - आर्किटेक्चर सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
ब) मानवी - संसाधन विकास म्हणजे काय? मानवी संसाधन व्यवस्थापकाची भूमिका व कार्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी साधारण 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) कार्य - समाधानाच्या कारणांची चर्चा करा.
ब) ज्ञान - व्यवस्थापनातील त्रुटी कोणत्या?
क) समान - रोजगार - संधीची संकल्पना भारतीय संदर्भात स्पष्ट करा.
ड) प्रशिक्षण - गरजांचे परीक्षण करण्याची प्रक्रिया वर्णन करा.

प्रश्न 4) कोणत्या चार वर प्रत्येकी साधारण 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) करीअर नियोजन
- ब) टोपलीतील - समस्या प्रशिक्षण
- क) कॉर्पोरेट उत्कृष्टतेसाठी मानवी संसाधन विकास
- ड) ज्ञान - व्यवस्थापनाची गरज
- इ) कर्मचारी कार्यबध्दता
- फ) कार्य वर्णनात्मक इंडेक्स

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3145

[Total No. of Pages : 4

[4908] - 405
M.A. (Semester - IV)
PSYCHOLOGY
Industrial Psychology
EP - 421 : Organizational Development
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words each : **[20]**

- a) Explain the values and assumptions of O.D. How has survey research and feedback stem contributed to O.D.
- b) Discuss the forces for change. How resistance to change can be overcome?

Q2) Answer any one in 500 words each : **[20]**

- a) Discuss the methods of diagnosis. What are the dangers in diagnosis.
- b) Explain role focused O.D. interventions.

Q3) Answer any two in 250 words each : **[20]**

- a) Explain the contribution of Tanistock clinic to O.D.
- b) Evaluate Burke - Liturn model of organisational planned change.
- c) Explain Action research as a process and an approach in O.D.
- d) Describe different types of teams and explain appreciations and concerns exercise.

P.T.O.

Q4) Answer any four in 100 words each :

[20]

- a) Nature of O.D.
- b) Lewin's 3 step model
- c) Phases in O.D. program
- d) MBO
- e) (TQM) Total Quality Management
- f) Walton's approach to third party peacemaking

Total No. of Questions : 4]

P3145

[4908] - 405
M.A. (Semester - IV)
PSYCHOLOGY
Industrial Psychology
EP - 421 : Organizational Development
(2008 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) संघटना विकासाची मूल्ये व गृहीत तत्वे स्पष्ट करा. सर्वेक्षण संशोधन व प्रतिभरण शाखेचे संघटना विकासात योगदान काय आहे?
ब) बदलमागील प्रभावी घटकांची चर्चा करा बदलल असलेल्या विरोधावर कशी मात करता येईल?
- प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) नैदानिक पध्दतींची चर्चा करा. निदानातील धोके कोणते?
ब) भूमिका - केंद्रित संघटना - विकास आंतरनिरसन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) कोणत्याही दोन प्रश्नांचे प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) संघटनाविकासात टॅविस्टॉक क्लिनिकचे काय योगदान आहे?
ब) बर्क - लिटबिनच्या नियोजित - बदल - प्रारूपाचे मूल्यमापन करा.
क) संघटनाविकासातील एक प्रक्रिया व एक दृष्टीकोन म्हणून कृती - संशोधनाचे स्पष्टीकरण करा.
ड) समूहाच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा. 'कौतुक' आणि 'काळजीचे विषय' तंत्र स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही चार वर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) संघटनाविकासाचे स्वरूप
- ब) लेविनचे तीन - टप्प्यांचे प्रारूप
- क) संघटनाविकास कार्यक्रमातील अवस्था
- ड) एम.बी.ओ. (MBO)
- इ) पूर्ण - गुणवत्ता - व्यवस्थापन (TQM)
- फ) वॉल्टनचा तृतीय पक्षीय शांतता प्रस्थापन दृष्टीकोन

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3147

[Total No. of Pages : 4

[4908] - 407
M.A. (Semester - IV)
PSYCHOLOGY
(Optional) Counselling Psychology
EP - 431 : Areas of Counselling
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : **[20]**

- a) Describe characteristics causes and treatment of ADHD.
- b) Explain in detail Pre-retirement and retirement counselling.

Q2) Answer any one in 500 words : **[20]**

- a) Discuss the various therapies for marital counselling.
- b) Explain different factors related to counselling for terminal illnesses.
How terminal illnesses is treated.

Q3) Answer any two in 250 words : **[20]**

- a) Describe the causes of emotionally disturbed children's behaviour.
- b) Describe counselling for women.
- c) Describe pretest & posttest counselling.
- d) Describe counselling at workplace.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four in 100 words :

[20]

- a) Sports anxiety.
- b) Causes of Academic underachiever.
- c) Premarital counselling.
- d) Para suicide.
- e) Family counselling.
- f) Mental retardation.

Total No. of Questions : 4]

P3147

[4908] - 407
M.A. (Semester - IV)
PSYCHOLOGY
(Optional) Counselling Psychology
EP - 431 : Areas of Counselling
(2008 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सुमारे 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) अवधान त्रुटीपुरकत। अतिचंचलता विकृती (ADHD) ची गुणवैशीष्ट्ये, कारणे आणि उपचारांचे वर्णन करा.
ब) पूर्वसेवानिवृत्ती समुपदेशन आणि सेवानिवृत्ती समुपदेशनाच सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सुमारे 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) वैवाहिक समुपदेशनविषय विविध उपचारपद्धतींची चर्चा करा.
ब) अंतिम व्याधी (terminal illness) विषयक समुपदेशन संदर्भातील विविध घटक स्पष्ट करा. अंतिम व्यांधीवर उपचार कसे करतात.
- प्रश्न 3) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 250 शब्दांत लिहा. [20]
अ) भावनिकदृष्ट्या प्रस्थ बालकांच्या वर्तनांची कारणे स्पष्ट करा.
ब) स्त्रियांसाठी समुपदेशनाची वर्णन करा.
क) पुर्वचाचणी व उत्तरचाचणी समुपदेशनाचे वर्णन करा.
ड) कामाच्याठिकाणचे समुपदेशनाचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[20]

- अ) क्रिडाचिंता
- ब) शैक्षणिक अवसंपादकांची (Academic underachiever) कारणे
- क) पुर्ववैवाहीक समुपदेशन / विवाहपूर्व समुपदेशन
- ड) पॅरासुसाईड / पराआत्महत्या
- इ) कुटुंब समुपदेशन
- फ) मतिमंदत्व

